

Til topps i Tveit

Velkommen til skogs!

Klart for en ny runde "Til topps i Tveit"!

Da kan vi nok en gang ønske velkommen til skogs og "Til topps i Tveit" i form av et splitter nytt turhefte. Årets utgave er den sjettede i rekken og vi er litt stolte av å kunne presentere flere helt nye turmål i tillegg til enkelte gjengangere. Turheftet vil ta deg med til et vidt spekter av turmål, og i år som i fjor beveger vi oss også litt utenfor Tveits grenser. Vi har også forsøkt å finne frem til turer av varierende lengde slik at det skal være turer for enhver smak.

Årets sesong er i tidsrommet 1. mai – 30. november. I denne perioden vil det være hengt ut turkasse med gjestebok og en unik turkode ved de ulike turmålene. Vi oppfordrer alle til å skrive seg inn i turbøkene, eventuelt å skrive en hilsen i den elektroniske gjesteboka i SjøkkUT-appen.

Turheftet består av både et oversiktskart, som viser alle de 10 turmålene, i tillegg til at hvert enkelt presenteres for seg med en turbeskrivelse og et kartutsnitt med inntegnet turtrasé. Beskrivelsen omfatter både traséen, lengde og antatt gangtid, eventuelle severdigheter på veien og parkeringsmuligheter. På hjemmesiden vår turloyper.no legges den samme informasjonen tilgjengelig – inklusiv gps-spor til

hvert turmål.

Turtraséene er selvfølgelig merket – enten ved at de er en del av det eksisterende løypenettet med blåmerking, eller med skilt og rosa treflisser utenfor løypene. Dette, sammen med kartutsnittene i heftet, skal lede deg trygt

både frem og tilbake. Ved sesongslutt vil midlertidig merking, skilt og turkasser plukkes inn igjen.

Husk at de fleste turene foregår i privat utmark med parkering på private eierdommer. Uten velvilje fra den

enkelte grunneier vil det være vanskelig å gjennomføre et slik turopplegg. Vis derfor hensyn når du parkerer – og ta med deg eventuell søppel hjem igjen! Vær også forsiktig med bruk av åpen ild og respekter bålforbudet som gjelder i sommerhalvåret.

Da ønsker vi lykke til med innsamling av årets turmål i "Til topps i Tveit 2019"! Vi håper å se mange glade og fornøyde turmennesker til felles opplevelser i Tveits flotte natur!

GOD TUR!

Noen fakta om brosjyra du nå har i hånden:

Tekst og foto: Øyvind Brennsæter, Richard Aasrum, Ole-Jørgen Hasle, Torgny Bøhn, Asbjørn Andås og Lars Jøran Sundsdal.

Redigering og layout: Lars Jøran Sundsdal. Utvalgte kilder: Krs. Kommune sitt temakart om lokalhistorie. Kartutsnittene som turene er vist på, er hentet fra det nye turkartet over Tveit som ble utgitt i 2018. Takk til OK Sør for lånet! Kartutsnittet Havsåsen er hentet fra turkartet Birkenes (kommer)

DELTAGERINFO

Det er satt opp tavler med kodeord på 10 turmål, fordelt på ulike deler av bygda. Klarer du å besøke 9 (5 for barn) av våre turmål i løpet av sesongen, er du kvalifisert til å være med i deltagerlotteriet. Men da må du registrere disse ved å sende inn skjemaet bakerst i heftet, eller bruke SjekkUT-appen til DNT.

SESONG

Starter 1. mai og slutter 30. november.

REGISTRERING

Fristen for registrering av toppturer er 15. desember.

KRAV TIL FULLFØRELSE :

Voksne: 9 av 10 turmål.

Barn/ungd. t.o.m.16 år: 5 turmål.

KART OG KOMPASS

På lengre turer er det lurt å ta med kart og kompass. Vi anbefaler turkartet "Tveit" (utgitt i 2018) som er i salg hos Joker Tveit, bokhandlere i Kristiansand og på DNT Sør sitt kontor i krysset Tollbodgata/Kirkegata.

FARE FOR SKOGBRANN

Fra 15. april til 15. september er det forbudt å gjøre opp bål (ild) i, eller i nærheten av skogsmark. Tlf brannvesen: 110

Snart er kaffen klar.

GPS-SPOR

GPS-spor til alle turene kan du laste ned fra vår hjemmeside: turloyper.no

BÅNDTVANG

Hunder skal være i bånd i perioden 1. april til 20. august. Løshunder kan avlives på stedet dersom de jager vilt eller husdyr.

MELD FRA OM FEIL

En henstilling til alle turgåere: Meld fra om dere opplever noen feil eller mangler ved turkassene. F. eks om en bok er utskrevet, blitt våt, eller om en av turkassene eller oppslagstavlene har blitt ødelagt eller lignende. Vi er svært takknemlig for tilbakemelding på dette.

HOLD NATUREN REN

Søppel hører ikke hjemme i naturen! Ta med deg ditt eget, men også andres søppel hjem og kast i renovasjonsdunken.

SLIK MERKER VI

For at alle skal finne turmålene våre, har vi lagt ekstra arbeid i å merke skikkelig. Der hvor turmålet ligger i et eksisterende turløypenett, har vi ikke merket særskilt. Her må dere følge eksisterende merking, som alltid er blåfarget maling. Der hvor det ikke er eksisterende løypenett, har vi satt opp skilt med teksten «Til topps i Tveit», og i tillegg

har vi hengt ut midlertidig merking i form av rosa trefliser. Disse skal føre dere helt fram til turmålet.

TI PÅ TOPP I KRISTIANSANDSREGIONEN

«Ti på topp» er et godt tilrettelagt turløypetilbud for barn, voksne og eldre hvor det er presentert 10 ulike topturer i Kristiansandsregionen. Det er bedriftsidrettskretsen i Vest-

BEDRIFTSIDRETTE
TI PÅ TOPP

Agder som er arrangør, i samarbeid med DNT Sør og lokale krefter. Tveit ILS turløypegruppe bidro i 2017 og 2018 med hhv. topturene Havsyn og Geitåsen. I 2019 er vår flotte topp på Dønnestad - Rossheia valgt ut som én av de ti toppene. Dermed kan vi varmt anbefale deg å bli med på dette topturopplegget! Påmelding og mer informasjon finner du på:

<http://kristiansandregionen.tiptopp.no/>

REGISTRERINGS APP!

Turistforeningen slapp i fjor en spennende app til mobil: DNT SjekkUT som i år også kan brukes til å registrere turene dine i «Til topps i Tveit»! Kort sagt er dette en app som viser turposter over hele landet. Du kan sjekke inn digitalt når du er på toppen. Du kan ta bilde i appen og dele i sosiale media. Og ikke minst; appen inkluderer kart og innsjekk som fungerer offline. Last ned appen i Appstore eller PlayButikk. Søk i appen etter «Til topps i Tveit 2019».

Sjekk UT

TIL BUNNS I TVEIT!

I samarbeid med Tveit Fiskevern og Topdølen fiskeklubb lanserer vi nå et ekstratilbud i forbindelse med årets topturer: TIL BUNNS I TVEIT!

Dette er en konkurranse åpen for alle og regelen er enkel: Forsøk å få minst én fisk i hvert av de ti vannene i lista nedenfor, så vanker det premie ved sesongslutt til de som lykkes best! Husk å rapportere inn lengde/vekt på fisken og hvilken art.

Husk fiskekort! Alle vannene konkurransen gjelder, er en del av fiskekortordningen i Kristiansand. Du får kjøpt fiskekort hos Grønberg Sport i Kvadraturen. Årskort koster kun kr. 200. Barn under 16 år fisker gratis.

Skjema sender dere til Tom Otto Kjevik, Dønnestadv. 160, 4658 Tveit, eller ta bilde av skjema og send mms til 481 86 883.

Vann	Art	Lengde (evt. vekt)
Tveitvannet		
Farvannet		
Drangsholtvann		
Karlsvann		
Frøtjønn		
Jersdalstjønn		
Krogvannet		
Langsvann		
Vesvann		
Øygardstjønn		

OVERSIKTSKART ALLE TURMÅL

VIS HENSYN NÅR DU PARKERER

Siden alle turene har utgangspunkt nær vei, anbefaler vi å reise miljøvennlig. Ta gjerne buss eller sykkel. Skulle du likevel velge bil, ber vi deg parkere hensynsfullt. Ikke sperr for andre biler og husk at skogsbilveier og traktorveier også må være uten hindringer, siden grunneierne fortsatt bruker disse til f.eks. skogsdrift.

KULTURORIENTERING

Birkenes ILs o-gruppe tilbyr en spennende pakke med turorientering ispedd mye interessant lokalhistorie. Dette er et ypperlig tilbud for Tveits befolkning. De nærmeste postene ligger bare noen km nord for Tveit. Kartpakka kan kjøpes på bensinstasjonen på Birkeland. **OK SØR** arrangerer også turorientering og poster er plassert både i Sannesheia og på Dønnestad. Tur-o-pakka selges på Prix, Tveit.

GODE PÅ SAMARBEID

Alt arbeid med turløyper, toppturer og andre aktiviteter som Tveit ILs turløypegruppe driver med, koster penger. Vi har ingen faste inntekter, og baserer oss kun på prosjektmidler og stor dugnadsinnsats. I forbindelse med denne versjonen av «Til topps i Tveit» har vi imidlertid fått noen svært tiltrengte samarbeidspartnere. Takk til dere alle!

A|S|K|O

– vi forsyner Norge med mat

Våre åpningstider:

Mandag til fredag: 8-21

Lørdag: 9-21

Søndag: 10-21

Turkart over Tveit får du kjøpt hos oss!

**coop
prix**

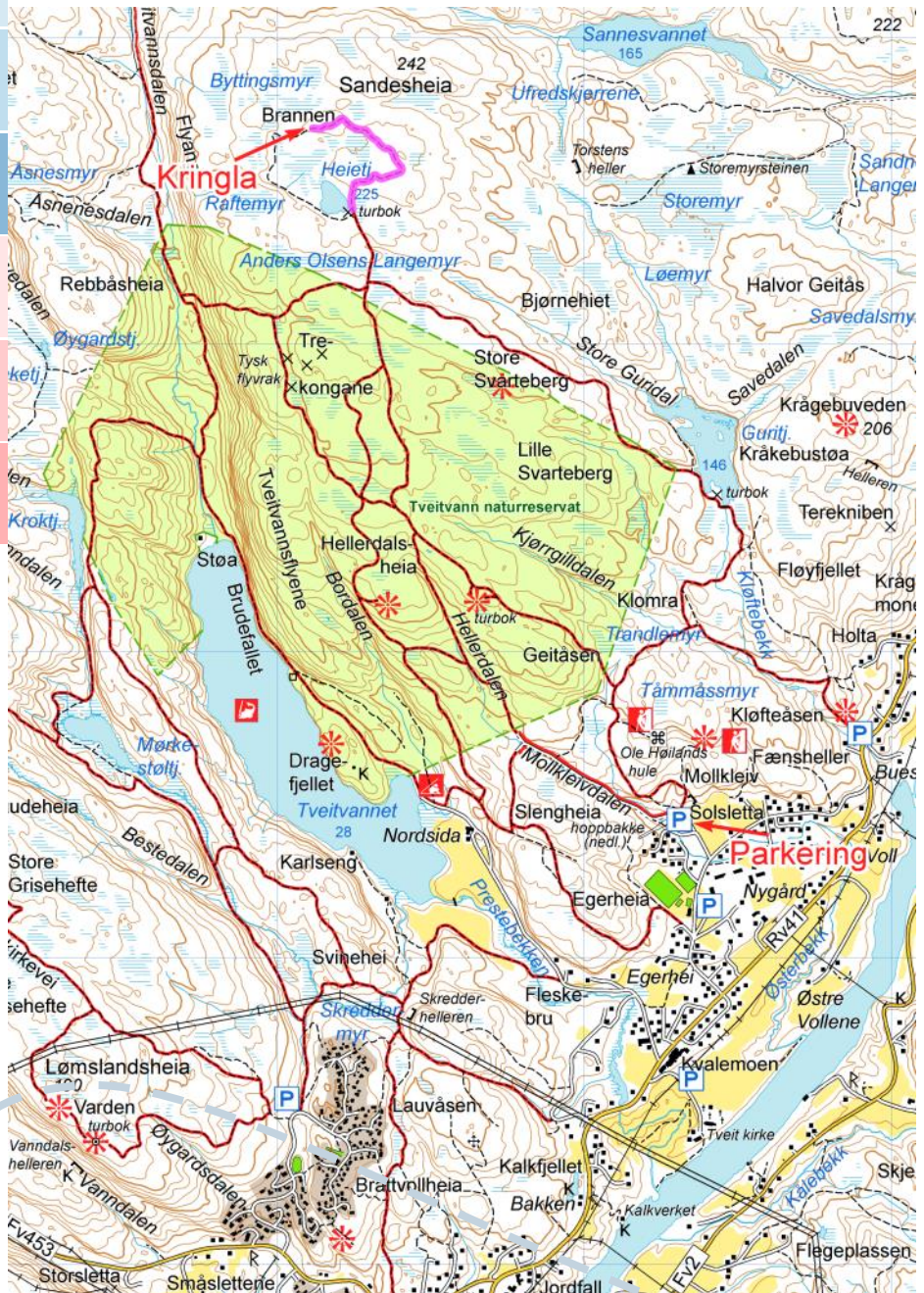
Tveit

7-23

Husk! 2% kjøpeutbytte
i Coop Sør-Vest

KRINGLA 230 moh.

3,5 km
èn veg

2,5 timer
tur/retur

Moderat
stigning

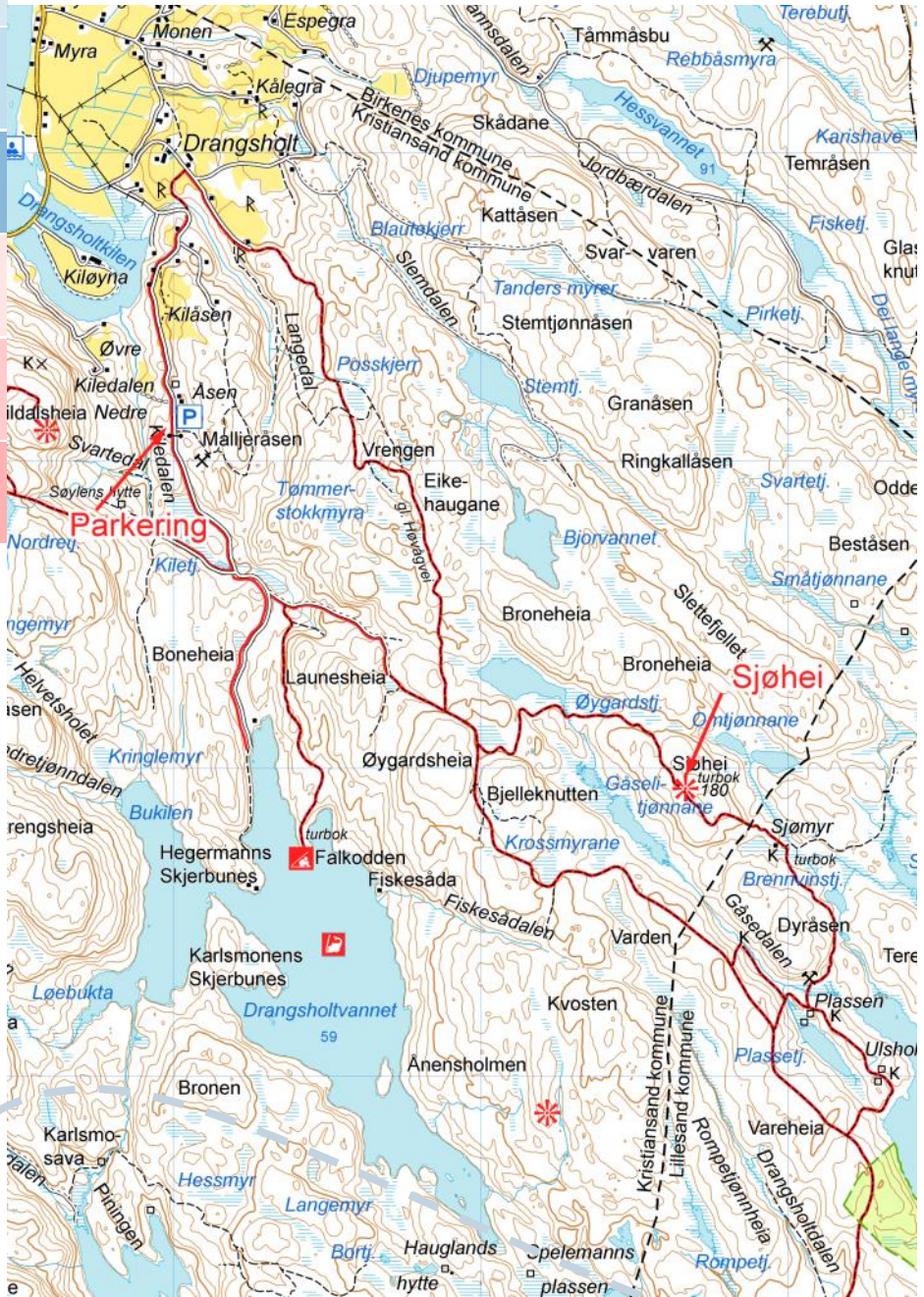
Turen til Kringla starter fra Solsletta. Ta inn Mollkleivveien og følg denne langs åkren til du kommer til karttavle og skilt som viser mot Heietjønn. Her følger du merket blåløype forbi Ole Høylands hule og videre forbi Geitåsen og til Heietjønn. Fra Heietjønn følger du rosa merker videre

omkring 700 meter og du er framme ved turmålet. Her er du på «taket» av Tveit - 230 meter over havet. Terrenget er ganske åpent og preges av myrer, og knauser med furuskog. Er du heldig får du kanskje glimt av en orrfugl eller storfugl som tar til vingene.

Ønsker du å utforske området litt mer kan du f.eks. legge returen via Guritjønn og tilbake til Solsletta. Det finnes også flere andre alternative ruter tilbake. Ta gjerne en kikk på en av karttavlene langs løypa for mer informasjon.

SJØHEI 180 moh.

3 km
èn veg

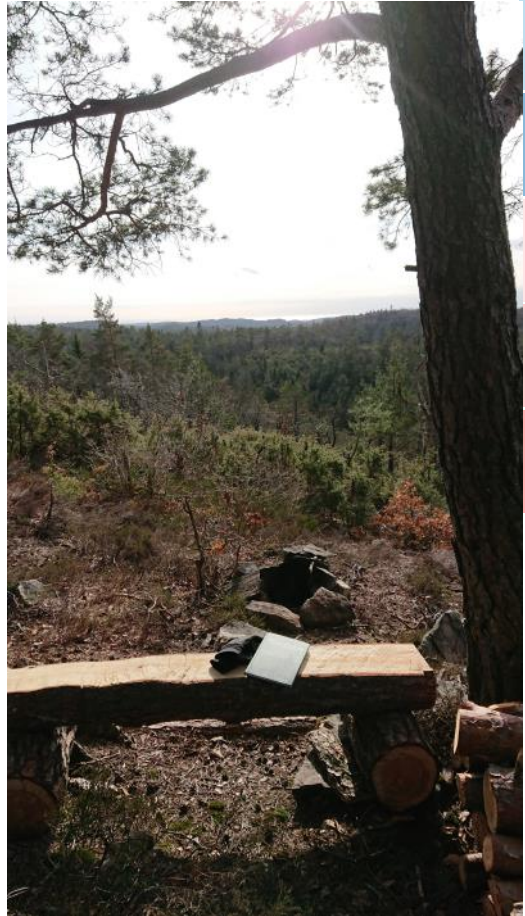
2 timer
tur/retur

Moderat
stigning

De som besøkte Sjøhei forrige gang den var mål i «Til topps», eller passerte på vei til Sjømyr i fjor, har muligens tenkt at navnet er noe oppskrytt. Det var riktignok mulig å skimte sjøen mellom trærne, men den flott utsikten var det ikke. Dette har Turløypegruppa gjort noe med i vinter, så nå er det langt bedre utsikt, og en ny rasteplass er anlagt. Nå kan du sette deg på benkene og nyte utsikten helt til Oksøy fyr. Det er også anlagt en bål plass, så i bål sesongen er dette en fin plass å ta med pølsene.

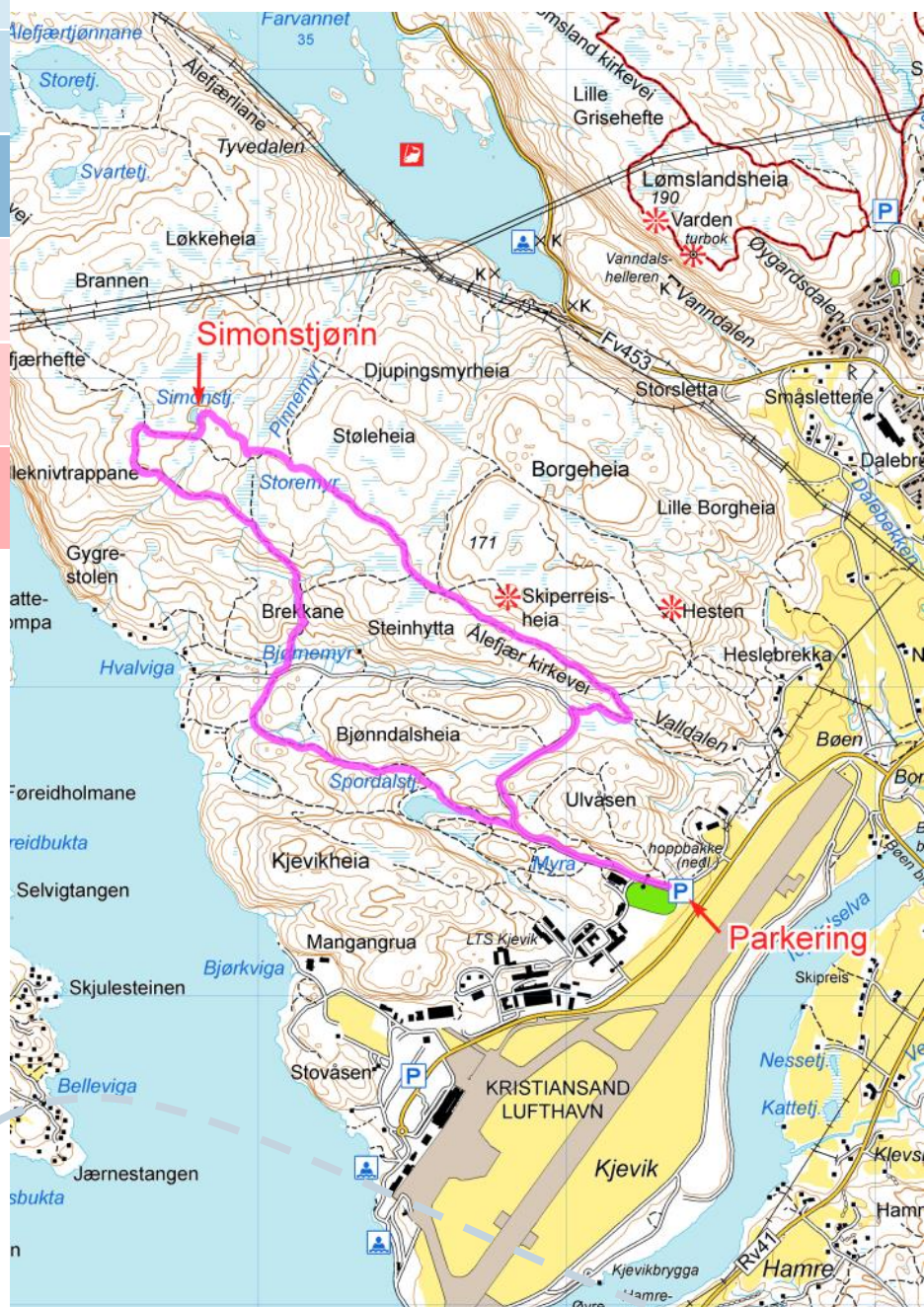
Utgangspunktet for turen er Åsen på Drangsholt. Parkering er ved bommen på vei inn til Drangsholtvann. Her følger man merket løype mot Urdalen. Traktorveien går bratt oppover til å begynne med, men når man kommer til krysset hvor man møter gamle Høvågvei fra Drangsholt, er den verste stigningen unngjort. Noen hundre meter etter krysset tar man av til venstre og inn på løypa til Sjøhei. På toppen står en eldre varde, og det er også her kassa med registreringsbok henger. Rasteplassen er ikke så lett å se, men ligger 50m lenger ut mot kanten. Et skilt viser retningen.

Har du lyst på en lengre tur, eventuelt gå innom Plassen, som også er et mål i «Til topps», kan du følge løypa videre mot Sjømyr. Fra Plassen kan du gå videre opp på gamle Høvågvei og tilbake mot Drangsholt. Da blir det en rundtur på litt i overkant av 7 kilometer.

SIMONSTJØNN 152 moh.

3,3 km
èn veg

2,5 timer
tur/retur

Moderat
stigning

Simonstjønn er en liten perle av et tjern som ligger litt bortgjemt i Borgeheia mellom Kjevik og Ålefjær. Turen hit er lagt opp som en rundtur, men kan selvfølgelig gåes tur/retur; lengden vil være tilnærmet den samme uavhengig av hva du velger. De ulike stiene gir dessuten mulighet for alternative ruter på returen, men det anbefales da å ha med eget kart over området da disse ikke er spesielt merket.

Turen til Simonstjønn starter ved idrettsplassen på Kjevik hvor det er satt opp et "Til topps i Tveit"-skilt. Følg de rosa treflisene langs grusveien mot Hvalvika, og etter ca. 1 km står et nytt "Til topps i Tveit"-skilt som peker til høyre i østlig retning. Etter kun 200 m svinger du til venstre og følger de rosa merkene oppover i lia.

På vei oppover går turen videre på en godt etablert sti som stedvis kan være noe bratt og steinete. Etter å ha gått i varierende stigning en knapp kilometer er du på toppen og terrenget flater mer ut. Du beveger deg deretter videre i et landskap primært bestående av godt voksent barskog med enkelte innslag av bjørk og eik. Terrenget er lettgått og relativt flatt der stien slynger seg videre mot nordvest.

Etter ytterligere en kilometer står nok et "Til topps i Tveit"-skilt som tar deg til høyre og bort fra stien i en litt mer nordlig retning. Nå er du kun 400 m unna målet for turen; Si-

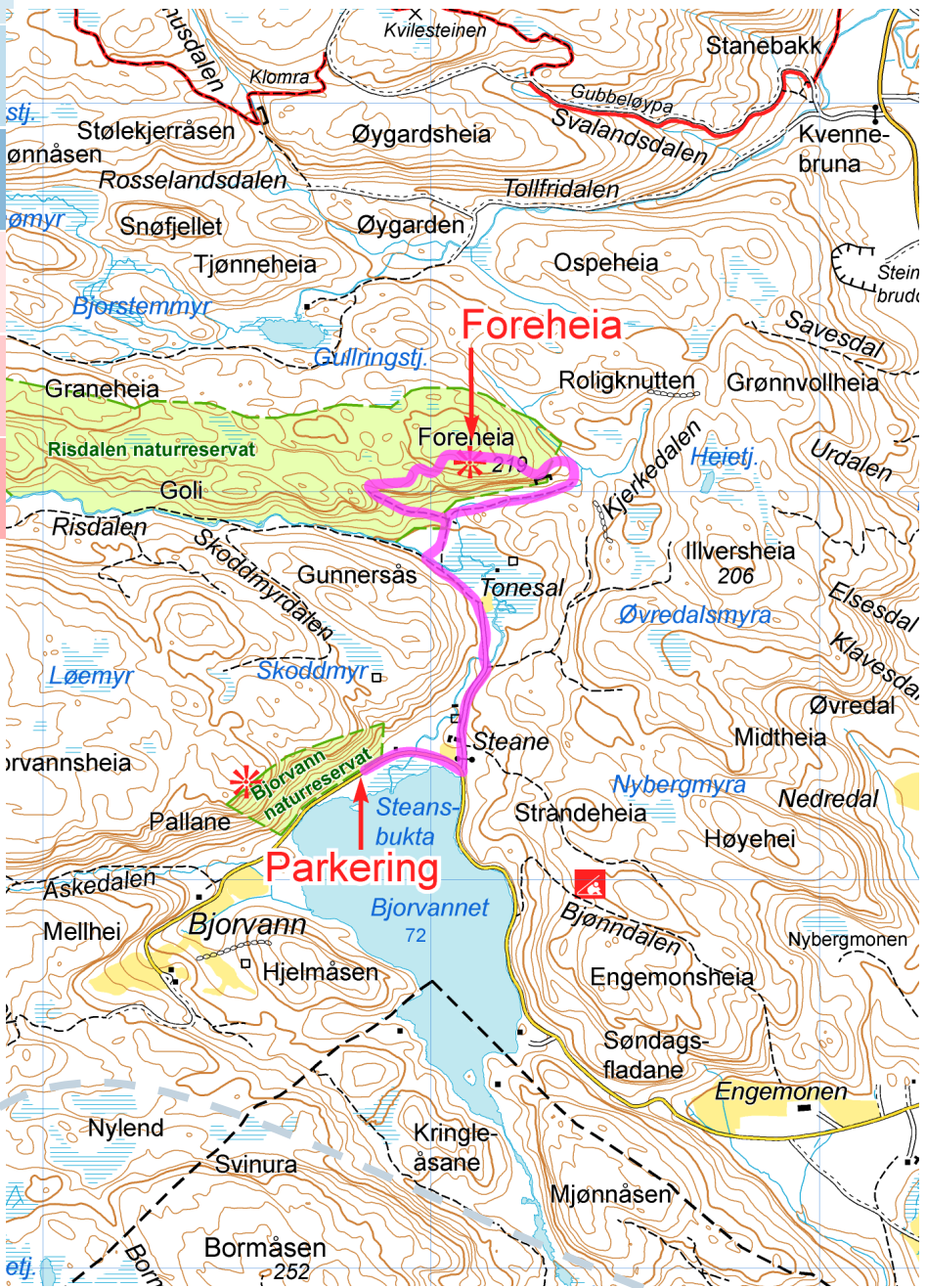
monstjønn som "plutselig" kommer til syne i terrenget. På en liten høyde ved tjernets østside er turkassen med kode plassert. Ta deg tid til en god pause, nyt eventuell turmat og kaffe samt den fredelige roen ved denne idyllen. Returen kan selvfølgelig gåes tilbake samme vei som du kom opp, men vi anbefaler å følge den rosa merkingen videre slik at du får en fin rundtur.

Merkingen går i en sørlig retning, og etter ca. 100 meter kommer du ut på en tydelig sti hvor merkingen fortsetter til høyre. I det neste stikrysset tar du til venstre og du beveger deg i en sørlig retning tilnærmet parallelt med Ålefjærfjorden. Du er nå inne i området hvor den gamle kirkeveien fra Ålefjær skal ha gått. Og selv om det ikke nødvendigvis er knyttet til kirkeveien, er det stedvis fremdeles spor etter gamle menneskelige aktiviteter i terrenget. På vei i retning av Hvalvika er det flere utsiktspunkter som gir

et flott utsyn utover Topdalsfjorden mot Varoddbrua, Hånes og Søm. Det anbefales absolutt et stopp eller flere for å nyte utsikten. Ved å følge de rosa merkene kommer du etterhvert ned på grusveien mot Hvalvika. Da kan du selvfølgelig ta "snarveien" til venstre mot idrettsplassen, men igjen anbefaler vi å følge rosamerkingen. Ta derfor til høyre mot Hvalvika, og etter 15-20 m fortsetter stien og merkingen på motsatt side av veien. Merkingen leder deg nå til nordsiden av Spordalstjønn. Ta til venstre i stikrysset ved Spordalstjønn, og etter kort tid er du på grusveien som tar deg tilbake til turens utgangspunkt.

Når du kommer ned til Spordalstjønn er det fullt mulig å ta til høyre og følge stien rundt tjernet. Da vil du i den sørvestlige enden av tjernet kunne ta en tur innom Spordalseika der den fremdeles klorer seg fast litt oppe i fjellsiden. (Se Til topps i Tveit 2015).

FOREHEIA 219 moh.

1,5 km
èn veg

1,5 timer
tur/retur

Moderat
stigning

tider, da det var mye mindre skog og vegetasjon.

Fra Tonesal følger du stien mot Risdalen et par hundre meter, vender kraftig til høyre, og passerer deretter over ei «bru» over Tonesalbekken. Så går det oppover gjennom den mektige eikeskogen og under den stupbratte Foreheia. Her følges stort sett en gammel driftsvei. Like før du kommer til toppen passerer du en liten heller. Her er det greit å raste hvis det regner. På toppen av Foreheia, der postkassa er plassert, er det en fantastisk utsikt mot sør. Løypa går så bak stup-

Turen er middels krevende, da det er en del stigning og litt skogsterreng uten sti, men merket løype.

De som må parkere gjør dette på parkeringsplassen for Bjorvann naturreservat. Deretter følges vegen til Tonesal, som vist på kartet. Tonesal har fått dette navnet pga mye ekko og genlyd fra Foreheia. Dette var nok mer utpreget i tidligere

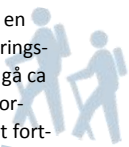
kanten av Foreheia, bortover og nedover mot øst, i retning «Lille Kjerag». Ca 100 meter øst for der postkassa står ligger det ei stor gran-rotvelte. Her kan du gå kraftig til venstre bort fra løypa, og få en flott utsikt mot nordøstre Mollestad, Flakksvann og deler av Birke-land. Når du finner det vakre og spesielle stedet «Lille Kjerag», så skjønner du navnet. Her har en stor stein kilt seg fast i ei

kløft, akkurat som Kjeragbolten ved Lysefjorden.

I stedet for å følge merke løype videre kan det være fristende å gå under «LilleKjerag-bolten», men dette frarådes sterkt. Steinras kan forekomme. Følg heller løypa videre ned fra Foreheia videre på sti/traktorvei ned til Tonesal. Før du kommer helt ned til Tonesalmyra, kan det være interessant å ta en tur bort til løa. Denne er relativt godt bevart. Store deler av myra har vært dyrket. På Tonesal har det også vært bosetting. Steinmurene ligger under ei stor furu ca 50 meter nordøst for løa (merket som ruin på kartet).

Nede ved bekken like ovenfor Steane er det rester etter ei gammel vannsag (merket som ruin på kartet) og ei tømmerrenne som naturen selv har formet. Under krigen var det også i bruk et «kraftverk». En kvernkall og dynamo gjorde nytten.

Hvis avkjøling trengs når en kommer tilbake til parkeringsplassen, så er det bare å gå ca 200 meter videre mot Bjorvannsgårdene. Her er det fortsatt fin bademulighet på en liten holme (Fantesåda). Ved lav vannstand går det an å gå tørrskodd ut ved å trø på noen stokker.

PLASSEN 117 moh.

3 km
èn veg

2 timer
tur/retur

Moderat
stigning

Turen til Plassen starter fra Åsen på Drangsholt. Parkeering er ved bommen inn mot Drangsholtvann. Følg skilting mot Urdalen. På veien inn kan du gå innom minnesteinen for «Treske-Nils», og om du vil kan du gå hjem via Sjøhei når du har været på Plassen, så blir det en rundtur. Sjøhei er også et av målene i «Til topps» i år.

Plassen er en gammel boplass mellom Sjømyr og Ulsholmen som det ikke finnes så mye informasjon om. Den har nok vært fraflyttet lengre enn både Sjømyr og Ulsholmen, for det er ingen rester etter treverk, og murene er betydelig mer forfalne enn de flotte murene på Ulsholmen. Det er imidlertid ikke vanskelig å se for seg hvordan huset og fjøset har stått. Huset har stått på et lite platå over myra, mest sannsynlig med døra vendt mot myra, og med utsikt mot vannet.

Fjøset har ligget på myra på nedsiden, hvor fjellveggen mot huset har dannet én av veggene. Kanskje har det bare vært et skråtak fra fjellet og ned mot myra. Myra har nok blitt slått, mens det var beite oppe ved huset. At det har vært trange kår på Plassen kan vi være nokså sikre på. På steder som dette ble det dyrket litt korn, kanskje litt poteter, og holdt noen få husdyr. I tillegg tok de som bodde slik til jobber på gårdene i nærheten, hjalp til med tømmer- og vedfløting, og drev med barkefletting. Barkefletting gikk ut på å

sanke bark fra unge eike-trær. Barken ble tørket og brukt til garving av lær og skinn, men også fiskegarn ble garvet av eikebark. Dette var en viktig tilleggsnæring, og rundt århundreskiftet var det for eksempel 13 barkeflettere og to hester i arbeid på Isefjær hele sommeren.

Gabriel Scott plasserte hovedpersonen i romanen Barkefletteren, Søren

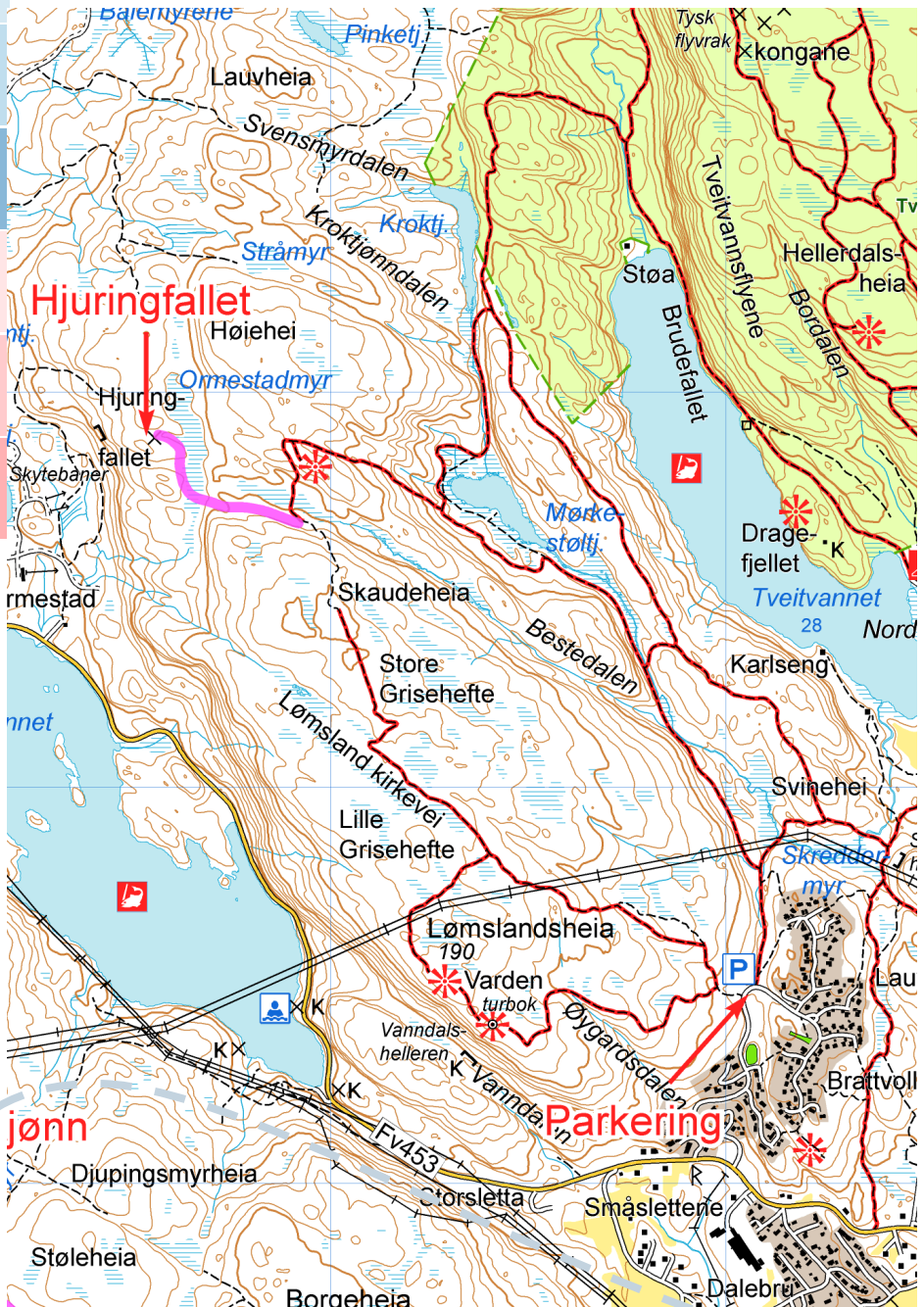
Andersen Røsnes, på Plassen. Personene i romanen er basert på ekte personer, men navn og steder er endret noe så etterkommerne ikke skulle føle seg uthengt. Barkefletteren handler om livet i en utgrend, og handlingen er lagt til områdene rundt Plassen og Ulsholmen, hvor «Greven», Osmund Ulsholmen, bor.

Kilder:

Tveit Historielag Årsskrift nr. 15 – 2004 Høsttur i Gabriel Scotts landskap av Tom Egerehei.

Medlemsblad for Gabriel Scott Selskabet, August 2017

HJURINGFALLET 140 moh.

3 km
èn veg

2 timer
tur/retur

Svak
stigning

støvler, ikke joggesko.

Ta den østre løypa oppover Lømslandsheia og følg blåmerkene til topps under høyspentmastene. Ved skiltmerket turkryss på toppen fortsetter du videre innover mot Skaudeheia.

Etter et par kilometer stuper løypa ned fra Skaudeheia mot myrene øverst i Bestedalen. Der løypa svinger ned mot myra holder du i stedet ut til venstre langs heia. Her følger du gamle stier og dyretråkk videre vestover til du møter den store Ormestadmyra. Denne skal du krysse over, og her kommer behovet for godt skotøy. Er føret for

bløtt kan du holde ned rundt myrkanten i søndre ende av myra.

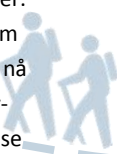

Parker bilen ved tømmervelta i siste sving før toppen av Brattvollsheia. Merk: denne turen fordrer gode tur-

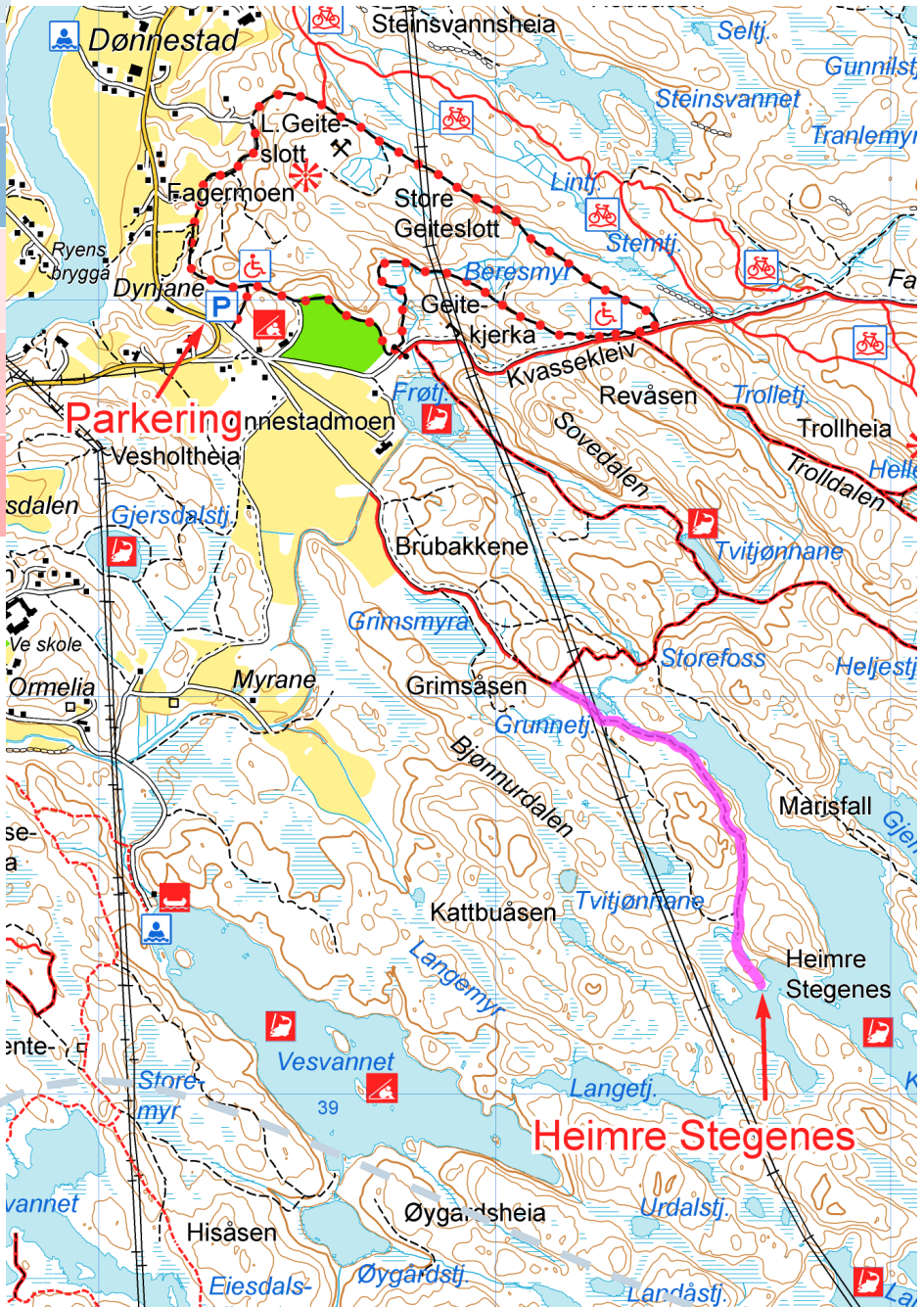
Deretter følger du myrkanten nordover langs vestsiden av Ormestadmyra rundt hundre meter, før du brått tar til venstre og inn i Hjuringfallet. Fortsett inn i dalsøkket til du får bratt fjellskrent på høyre side og utsikten snart åpner seg ned mot skytebanene ved Farnvannet.

Under ei kraftig gran til høyre finner du den gamle grensesteinen mellom Ryen, Klepp og Bjelle – og også postkassen med målet for turen.

Fjellknausene over Hjuringfallet bærer preg av tydelig beiteplass for elg og hjortedyr. Her var det i sin tid også utmark for gårdene Klepp og Bjelle. I området skal det visstnok ligge en stein som før stod oppreist - en bauta til minne om to hjuringer (gjetere) som slo hverandre ihjel der. Historien sier ingenting om hva de kranglet om, men nå er plassen fredelig og perfekt for en rast og en pause før hjemturen.

HEIMRE STEGENES 55 moh.

4 km
èn veg

2,5 timer
tur/retur

Svak
stigning

Sett bilen på parkeringsplassen ved lysløypa på Dønnestad. Legg turen forbi stadion mot Frøtjønn i østre ende av lysløypa. Ved Tvitjønne svinger du til høyre mot Storefoss og deretter følger du blåmerkene til høyre over broa og opp til krysset hvor løypa svinger ned mot Grimsmyrene. Her skal du altså ikke ned mot høyre, men heller ned mot venstre til Grunnetjønn. I andre enden av Grunnetjønn deler driftsveien seg. Vi anbefaler en rundtur ved at du holder til venstre langs Krogevann.

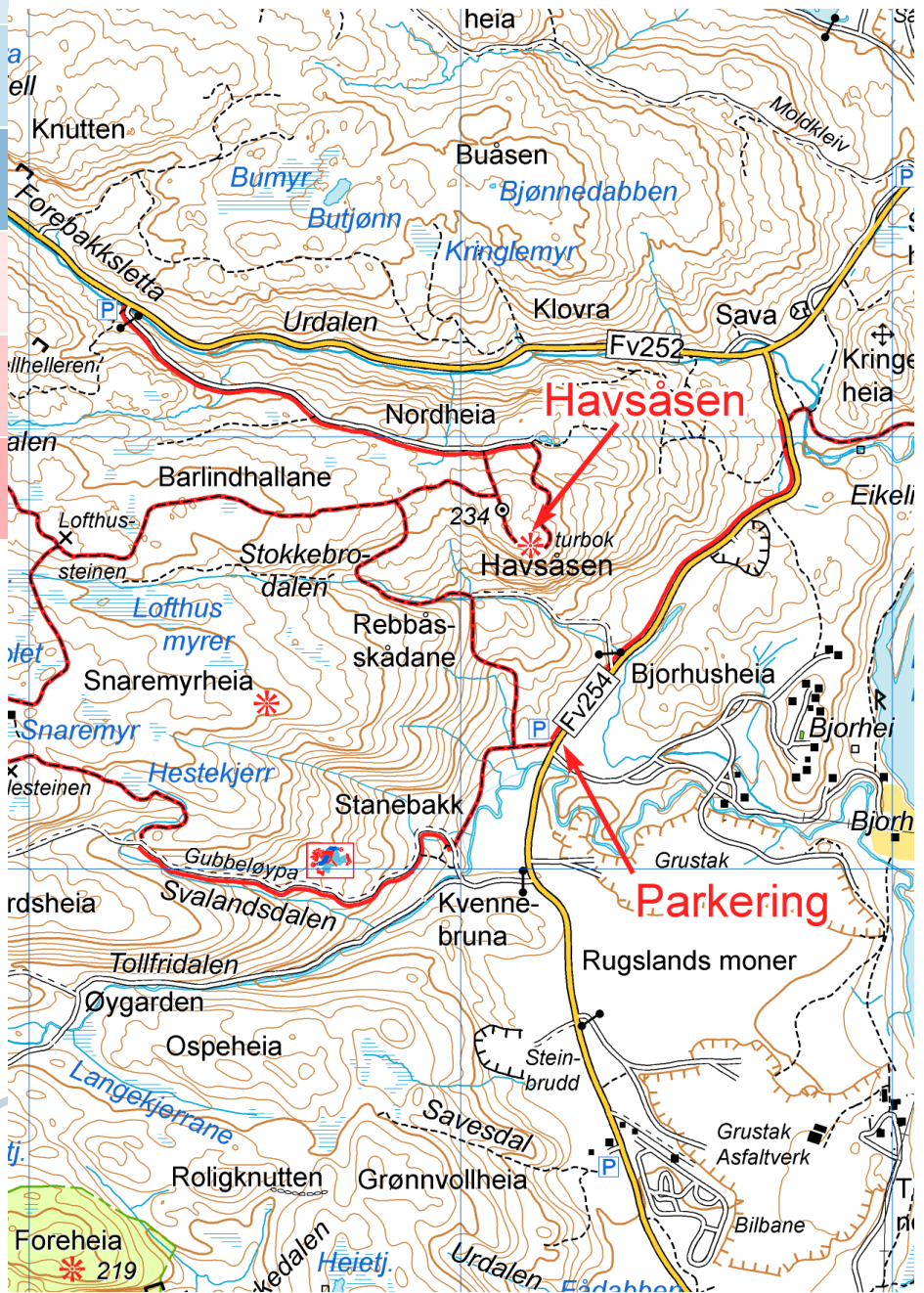
Snart passerer du den flotte stemmen i nordenden av vannet. En fin vårdag kan du oppleve fossekallen kvitre ivrig langs bekken her. Følg driftsveien langs vannet. På motsatt side får du snart Marifall og den gamle Vråls Øygard

kirkevei. Allerede i 1645 fortelles det om Wrold Krogstøl og hans qvinde. Denne Vrål antas å være den første som bosatte seg i Dønnestadskogen.

Veien svinger snart over heia mot Heimre Stegenes. Følg veien til den deler seg. Her skal du ned mot venstre. Tilbaketuren går ut mot høyre. I bunnen av bakken holder du langs myrene du får på høyre side. Snart skal du brått over åsen til venstre langs gamle dyretråkk helt ut til en liten odde hvor sundet er på det smaleste. Nyt utsikten! Tilbaketuren tas ned til venstre i første kryss på den gamle driftsveien, og videre langs idylliske Tvitjønne.

HAVSÅSEN 235 moh.

1,5 km
èn veg

1,5 time
tur/retur

Sterk
stigning

Havsåsen ligger på vestsida av Topdalselva ca 5 km sør for Birkeland. Den har i «alle» tider vært et yndet turmål for folk fra Mollestad og Rugsland i Birkenes. Med sin flotte utsikt fortjener virkelig Havsåsen en plass blant de fineste utsiktspunktene i årets «Til topps i Tveit». Herfra ser man som navnet antyder havet. Og Birkeland, elva med Flaksvann, kirka og de enorme sandforekomstene på Rugsland og Høygilt kan også beskues.

Det er mange måter å komme til Havsåsen på. Det er merka to greier, en fra Urdalen som

ligger mellom Mollestad og Svaland og en fra Rugslandsveien ved Bjorhuskrysset. Det er sistnevnte plass som er vist i kartet til venstre. Hit kom-

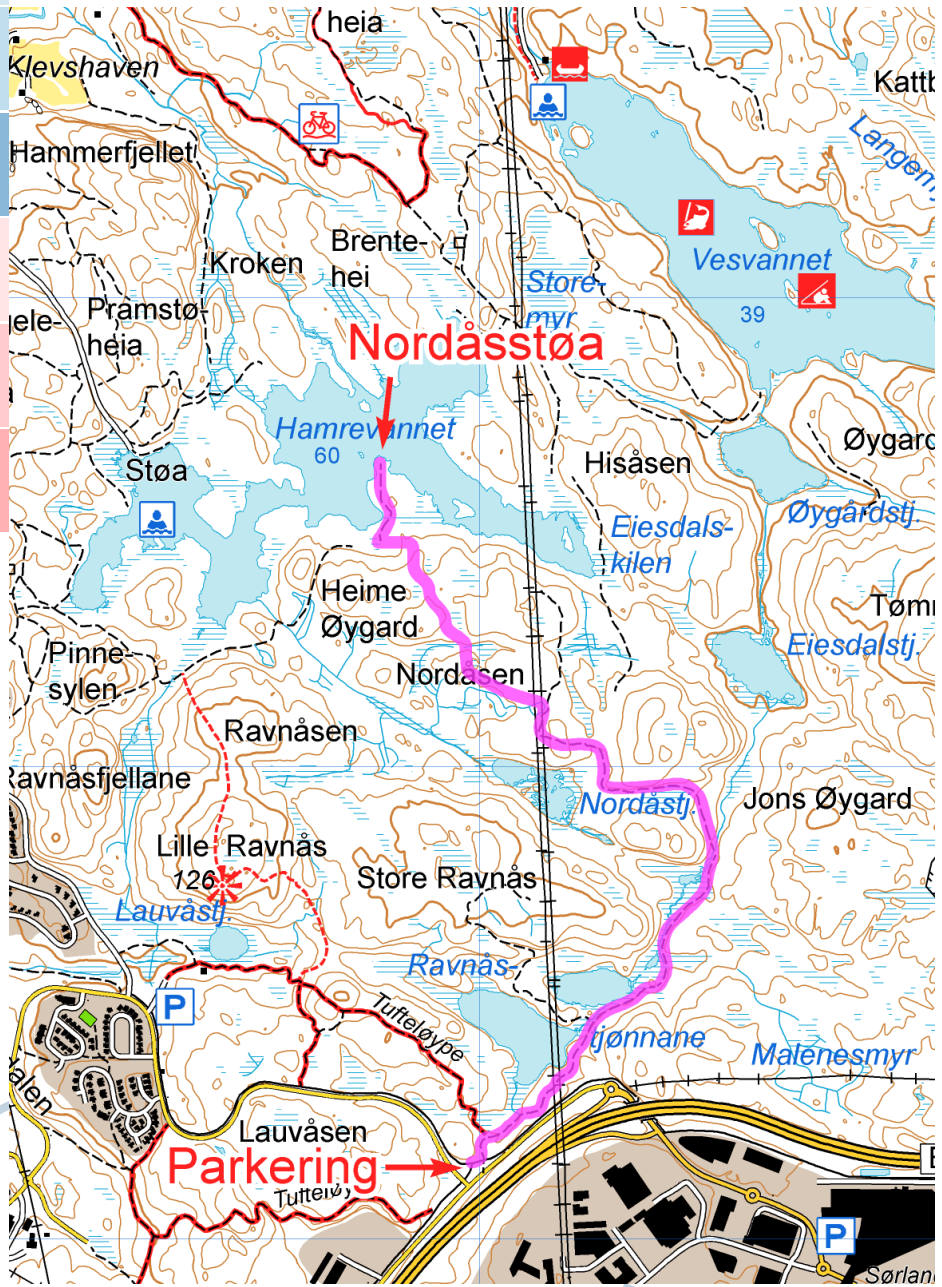

mer du ved å kjøre fra Tveit, inn på Fosseveien og noen hundre meter forbi sandtaket på Rugsland. Se etter en liten plass på venstre side av

veien, og du vil se de grønne turskiltene som viser vei til toppen.

Turen går i ganske sterk stigning, hovedsakelig langs små, fine skogstier. Men den er også innom et par traktorveier. Langs ruta, kan du, om du er oppmerksom, se både enkelte kulturminner i form av gamle hulveier og noen småstemmer i beken. Du kan også merke deg den litt sjeldne tresorten barlind, som vokser tett på traktorveien du følger et stykke.

NORDÅSSTØA 62 moh.

2 km
èn veg

2 timer
tur/retur

Svak
stigning

Turen til Nordåsstøa ved Hamrevann starter ved Lauvåsen, ute ved parallellveien til E18 nær Sørlandsparken. Her kan du parkere i nærheten av veibommen som hindrer uønsket trafikk innover traktorveien. Husk å ikke stille deg i veien for evt. brukere av bomveien.

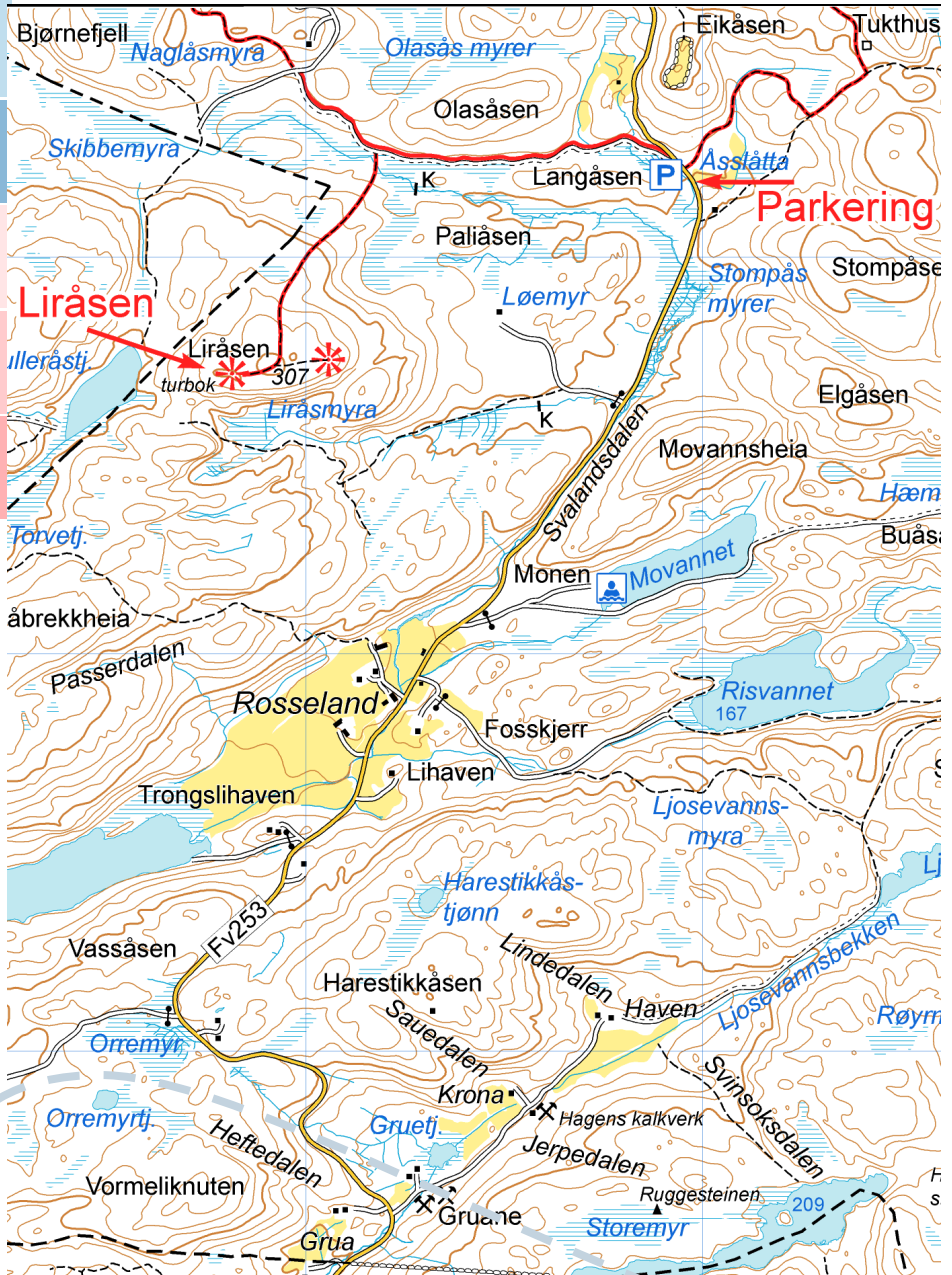
Med sekken vel plassert på ryggen er det bare å legge i vei innover traktorveien. Idyllen er til å ta og føle på allerede tidlig på turen, siden Ravnåstjønnane blinker fint med sine vannspeil bare etter noen få minutters gange. Videre kommer man til en liten bro over bekken, og her kalles det Stemmen. Restene etter nettopp en

stem kan ses fra traktorveien. Nå møter du den første skikkelige stigningen, men siden du følger traktorvei fortsatt, er det riktig så overkommelig. Etter hvert kommer man til en stor kraftlinje og her tar man av fra traktorveien og begynner på den delen av turen som ikke går langs sti. Men du får deg en fin tur i eldre skog, til dels mye gran, og det er ganske lettgått. Etter hvert kan

du begynne å skimte vannspeilet på Hamrevann. Den siste biten ut på neset Nordåsstøa kan være litt fuktig, så gode sko eller støvler er godt å ha. Vel ute på neset kan du nyte utsikten over Hamrevann. Returen går samme vei tilbake.

LIRÅSEN 302 moh.

1,7 km
èn veg

1 time
tur/retur

Moderat
stigning

Denne gangen beveger vi oss et godt stykke utenfor Tveit. Utsikt retning Tveit, over store skogsområder, og til havet er det likevel mulighet for om en har klarvær.

For å komme til startpunktet for turen kjører en til Ålefjær og følger veien til Erkleiv. I krysset ved Erkleiv skole tar en videre mot Svaland, og etter ca 4 kilometer er det en parkeringsplass på venstre side av veien. Her står også turskilt mot Liråsen.

Herfra følger en driftsvei noen hundre meter innover før en kommer til skilt til Liråsen som peker mot venstre. Her må en

krysse en bekk, før en begynner på stigning oppover lia. En går fortsatt på en tydelig driftsvei, og stedvis er det malt

merker på trære samt satt opp noen små røde plastmerker. (Vi har i tillegg merket med noen rosa trefliser). I det en nærmer

seg slutten på stigningen tar driftsveien slutt og en kommer over på sti. For å komme til utsiktspunktet som er turmålet går en litt nedover på slutten for å komme ut på kanten av Liråsen. Det er merket helt fram hit, og her finner du også en turkasse og vår turkode.

Historie:

Noen hundre meter etter at du har startet på turen ser du et skilt merket severdighet. Dette peker mot en gammel steindemning (stem) som ble brukt ved fløting tidligere. Avstikkeren fra driftsveien du skal følge mot Liråsen er bare 60 meter så vi anbefaler en tur hit for å se på dette imponerende byggverket. En kan lure på hvordan de har fått disse store steinblokkene hit.

røde

REGISTRERINGSKORT

Premiering:

Ved sesongslutt vil vi foreta en trekning blant alle som har sendt inn kupongene pr. post, sendt oss kodeordene på e-post eller skrevet seg inn i gjesteboka på mobilappen DNT SjekkUT (gratis).

Send kupongen til: Tveit IL v/Lars J Sundsdal, Solsletta 4, 4658 Tveit.

Eller samle kodene og send til lars-sundsdal@hotmail.com

TURMÅL	DATO	KODE
KRINGLA		
SJØHEI		
SIMONSTJØNN		
FOREHEIA		
PLASSEN		
HJURINGFALLET		
HEIMRE STEGENES		
HAVSÅSEN		
NORDÅSSTØA		
LIRÅSEN		

NAVN: .....TLF: .....

ADRESSE: .....

POSTNR.: ..... STED: .....